

pése és üzenete az őskereszténység és a misszió történetének legelemibb feltételeihez tartozik" (54). S bár szerinte másodrangú kérdés, hogyan ítélte meg maga Jézus a pogányok misszionálását, kétségtelen, hogy tanítványait engedte részesedni messiás, feladatában, — s ezt mint küldetést kell értelmeznünk. „A földi Jézus” tekintetbe vétele nélkül az Egyház és a misszió elszakad kiinduló pontjától.

Az ősegyház tudatában van küldetésének, amit elsősorban Mt 28,18-20 és Jn 20,21 fejez ki. „A küldetés nem egyike az Egyházra bízott feladatoknak, hanem lényegbe vágó jegye” (62). Járulékos kérdés, hogy ki mellett tölti be feladatát: még nem keresztényeknél, vagy már megkereszteltéknél. A konkrét helyzetek vizsgálata és értelmezése vezet a misszió teológiájához és megértéséhez. Így érthető, hogy bár az Egyház mindig élte ezt a küldetést, maga a „misszió” szó újkeletű: az újvilág felfedezésével és gyarmatosításával járó keresztény hithirdetést jelöli, — a történelmi sajátosságok jegyeivel: az európai egyház (konkrétan és jogilag a pápa) küld hivatásos misszionáriusokat a tengeren túlra, akik ezt a küldetést mint életfeladatot vállalják (65).

A zsinat előtti teológiát a könyv három irányba csoportosítja: voltak, akik Isten kezdeményezését helyezték a középpontba (pl. trinitárius szempontból: A. Rétif, vagy teocentrikusan: a protestáns Vicedom), mások az Egyház építését hangsúlyozták (pl. a loveni Pierre Charles), vagy pedig az üdvösségtörténeti beállítást tartották döntőnek (pl. Wiedenmann). A II. vatikáni zsinat és az újabb irodalom (itt főként L. Rützi: Zur Theologie der Mission, Kaiser-Grünwald 1972 c. művére támaszkodik a szerző) le akarja győzni a fenti elméletekben rejlő egyoldalúság veszélyét, és mindazt, ami ebből következhethet, mint pl. hogy a misszionálás csak egyesek feladata, vagy hogy a pogányok misszionáriusok nélkül nem üdvözülhetnének. A zsinat megtartotta a „misszió” szót, bár ez könnyen a kolonializmusra emlékeztet, mivel nehéz mással helyettesíteni, de kiemeli mind a „missio Dei” szempontját, mind pedig ekkleziológikus jellegét. Minthogy az Egyház most elsősorban mint „jelvalóság” értelmezi önmagát a mai világ számára, „a missziót úgy jellemezhetjük, mint az Egyház jelenné válását, amennyiben a világ üdvösségének szentsége” (88). A „világmisszió” tehát azt jelenti, hogy „az egész Egyház viszi az evangéliumot az egész világnak.” Ezért használja a zsinat a „népek” (gentes) kifejezést a „pogányok” (gentiles) helyett: a misszionális kidombrítja, hogy nem annyira az egyének üdvösségéről van szó, hanem a népek kulturális, vallási és történelmi sajátosságainak az evangéliummal való szembesítéséről. Ennélfogva az egyház minden közösségének, a hitközségeknek kell misszionáriusnak lenni. Nem avval, hogy évente egyszer kirakatba helyezik a „missziókat”, hanem összes tevékenységükben: a vasárnapi igehirdetésben, a hitoktatásban, az imákban, a család-gondozásban . . . „A misszionárius egyházközösség az Egyház és a misszió megújulásának kritikus elve.” „Az út belülről kifelé vezet: a misszionárius egyházközösségtől a misszionáló közösséghez.” Ezért mondhatjuk, hogy az Egyház képviseli a világ üdvösségét; „ez a képviselőlet ösztönzi, hogy az emberiséggel elérse az Atyával való egységét Krisztusban” (93).

A második, gyakorlati részben néhány pontot említ, ahol a misszionárius egyházközösség kidombríthatja küldetését. Mintákat nyújt a szentmise igeliturgiájához, a bevezető szavaktól (pl. Krisztus Király ünnepén, imahétén, apostolok és szentek ünnepén) a homíliáig (évi terv), s egyéb alkalmakra (imák és továbbképzés). Az utolsó fejezet gyakorlati, irodalmi és segédesszközökre vonatkozó utalásokat tartalmaz. Így a kis könyv, bár elsősorban a német nyelvterület igényeit veszi figyelembe, igen hasznos indítékokat nyújthat minden lelkipásztornak.

Eke B. Antal

Fritz Lobinger: *Auf eigenen Füßen: Kirche in Afrika.* (A saját lábán megálló afrikai egyház.) Patmos Verlag, Düsseldorf 1976, 120 o.

Már megszoktuk, hogy a missziós könyvekben sok a romantika meg a toborozni akarás. Nem egyszer túlságosan ideális színekben rajzolják eléink a missziók jelenét és jövőjét. De ennek a könyvnek nyugodtan adhatnánk ezt a címet: Misszió illúziók nélkül.

Józan, tárgyilagos, tényekre épít, nem légvárokra irányítja a figyelmet. A szerző a Délafrikai Állam missziós tapasztalatait dolgozza fel és az újabb kísérletezésekről számol be, amelyekkel az anglikánok, katolikusok és metodisták kísérelték meg az utóbbi időben önállóvá tenni az ottani missziót. Az ún. „Harmadik Egyháztól” van szó, amely eddig az európai egyházaktól függött mind anyagilag, mind szellemi-lelki vonalon. A nyugati egyházak „óvodája”, a nyugati egyházi intézmények karitatív tevékenységének „szegényháza”: íme egy-két gúnyos elnevezés a missziókra.

A II. vatikáni zsinat elvben körvonalazta a missziókban követendő irányt az alkalmazkodás, valamint a mielőbbi önállósodás tekintetében. A részletekbe azonban nem ment bele. Ez talán jobb is így, mert több lehetőség marad a reális helyzet felmérésére és gyakorlati kísérletekre. A cél világos: lehetőleg eljutni arra a fokra, amikor a misszió nem szorul többé a külső anyagi és erkölcsi támogatásra (pénz, külföldi miszionáriusok stb.)

Az egyre növekvő paphiány is meggyorsította a délafrikai misszióban dolgozó hirdetői gyakorlati kísérletezéseit és az új utak keresését. Lobinger könyvének első része ezekről a kísérletekről és nem egyszer valóban új utakról számol be józan tárgyilagossággal, feltárva a nehézségek vagy lehetőségek pozitív–negatív oldalát. Ugyanakkor nem feledkezik meg az új missziós módszerek, kísérletek teológiai, lelkipásztori megokolásáról, a Szentírásból meg a szolid hagyományból vett érvekkel való alátámasztásáról sem.

A főhangsúly a hívek, a laikusok kiképzésén, az egyházi életbe való tevékeny bekapcsolódásán van. Sok helyen kitűnően meg vannak már a hívek szervezve: ők készítik elő a hitjelölteket; ők tanítják katekizmusra a keresztyének gyermekeit, temetnek, prédikálnak. Sőt a nem katolikusok már hívő-papokkal is kísérleteznek: ezeket főleg az eucharisztikus cselekvés elvégzésére képezik ki, hogy akkor se legyen fennakadás, ha nincs teljesen kiképzett pap kéznél. A katolikusok körében is felvetődött már a gondolat: nem lenne-e célszerű fölszentelni a hívek közül néhány megbízható katekistát, vagy olyanokat, akik már éveken át szolgálták az egyházat és van elég tapasztalatuk, hogy legalább misézni tudnának. A hosszadalmas és tudományos teológiai képzést el lehetne engedni. Az ilyen (esetleg családos) papok el tudnák könnyen látni az oltár körüli teendőket, a vasárnapi miséket. A fontosabb, nehezebb kérdésekben ott lenne a néhány jól kiképzett pap, akik időnként végigjárnák a missziós állomásokot és plébániákat.

A laikusok egyre nagyobb beszerzésével és az egyházi életbe való egyre gyakorlatibb bekapcsolásával elérték azt, hogy 5–6000 vagy több hívőt számlálók, nem egyszer óriási kiterjedésű plébániákon is virágzó hitélet folyik, annak ellenére, hogy alig egy-két, vagy legfeljebb három pap áll a hívek szolgálatára.

A könyv nagy érdeme, hogy tényeken alapszik. Sok konkrét példát találunk benne a legkülönbözőbb környezetben fekvő anglikán, metodista és katolikus plébániákból. Második része pedig csupa ötlet, javaslat a laikusok még nagyobb fokú bekapcsolására az egyház életébe. A cél: minél előbb tudjon a misszió a maga lábán megállni, még akkor is, ha kevés a pap.

A mű a délafrikai helyzetet tartja szem előtt, de annyi gyakorlati meglátással, ötlettel van tele, hogy másutt is, sőt az ún. keresztyén országokban is haszonnal foroghatjuk.

Béký Gellért

A székesfehérvári egyházmegye jubileumi névtára 1977-ben. Alapításának 200. esztendejében. Székesfehérvár 1977, 302 o. — A kétszáz éves szombathelyi egyházmegye emlékkönyve. Szombathely 1977, 542 o.

Az ugyanegy évben alapított két egyházmegye értékes kiadványokkal is meg akarta ünnepelni fennállásának 200 éves évfordulóját. — A Kisberk Imre megyéspüspök irányítása alatt készült székesfehérvári kiadvány szerényen jubileumi névtárnak (schematismusnak) nevezi magát. Valóban megtalálható benne az egyházmegye központi szer-